

ZAPISNIK

sa 42. sjednice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, održane 2. aprila 2014. godine

Sjednica je počela sa radom u 10 sati.

Sjednicu je otvorila i istom predsjedavala poslanica Zorica Kovačević, članica Odbora. Predsjednik Odbora, Zoran Jelić je opravdao izostanak sa današnje sjednice a kako predsjednik nema zamjenika, poslanica Kovačević ga je zamjenjivala.

Sjednici su pored članova Odbora prisustvovali dr Mensud Grbović, pomoćnik ministra zdravlja, Željko Darmanović, direktor škole „1 jun”, Marko Minić, psiholog u Institutu za bolesti djece i dr Zorica Barac, neuropsihijatar u Kliničkom Centru Crne Gore.

Sjednici su prisustvovali poslanici: Andrija Popović, Janko Vučinić i Goran Tuponja.

Sjednici nijesu prisustvovali poslanici: Neven Gošović, dr Zoran Srzentić, dr Halil Duković, prim. dr Izet Bralić, dr Radovan Asanović i Novica Stanić.

Sjednici je na osnovu člana 65 Poslovnika Skupštine Crne Gore prisustvovala poslanica Branka Tanasijević.

Rad sjednice pratili su akreditovani novinari.

Za sjednicu je predložen sljedeći:

DNEVNI RED:

1. „SVJETSKI DAN AUTIZMA“

Na sjednici je istaknuto da autizam nije bolest, već poremećaj, koji se dijagnosticira od druge do treće godine života. Ovakav poremećaj zahtijeva kako multidisciplinarni tako i interdisciplinarni pristup. Od velikog značaja je edukacija osoblja, koje radi sa osobama koje imaju simptome autizma, a ovakva edukacija zahtijeva određena finansijska sredstva.

Autizam je opšti izraz koji se koristi za opisivanje grupe složenih razvojnih poremećaja koji se obično javlja tokom prve tri godine. Ispoljava se kroz probleme u čulnom opažanju, govoru, mišljenju i razumijevanju socijalnih situacija. Zbog toga se ponašanje i odnos sa spoljašnjim svijetom razvija drugačije. Dijagnoza autizma se postavlja primjenom dijagnostičkih instrumenata i protokola, kao i na osnovu interpretacije opserviranog ponašanja. Ukoliko postoje teškoće u sljedećim oblastima:

1. Problemi u komunikaciji – što podrazumijeva teškoće u razumijevanju i usvajanju svih oblika komunikacije(izraz lica, gest, razvoj govora);
2. Problemi u socijalnim odnosima – koji podrazumijevaju poteškoće u uspostavljanju veza sa drugim ljudima i nemogućnost prilagođavanja zahtjevima sredine (odsustvo znanja i razumijevanja društvenih pravila i normi);
3. Ograničeni i ponavljajući oblici ponašanja – koji se manifestuju kroz ponavljanje istih pokreta, radnji, riječi i interesovanja i kroz težnju ka istovjetnosti i otporu prema promjenama.. onda se sa sigurnošću može reći da se radi o autizmu.

Istaknuto je da još uvijek ne postoje pouzdana saznanja o tačnom uzroku autizma. Mnogi stručnjaci vjeruju da ovaj složeni problem nije uzrokovan jednim uzrokom. Postoje pokazatelji da autizam nastaje kao posljedica različitih faktora koji utiču na razvoj mozga, njegovu strukturu i funkcionisanje.

Uprkos početnim vjerovanjima autizam nije rijetka pojava. Poznato je da, ukoliko se podrazumijeva cio spektar autističnih poremećaja, učestalog javljanja je jedno dijete na 91 (prema podacima iz 2009.), a prema podacima iz 2012. Odnos je čak 1:88 djece. Učestalost autizma je ista u svim sredinama bez obzira na rasnu, nacionalnu ili etničku pripadnost, socijalni ili ekonomski status. Četvorostruko je učestaliji kod dječaka nego kod djevojčica.

Danas se sa sigurnošću može reći da autizam nije mentalna bolest, da djeca sa autizmom nijesu nevaspitana djeca sa problemima u ponašanju, da autizam ne nastaje zbog „hladnih” roditelja koji nedovoljno obraćaju pažnju na svoju djecu i da autizam ne nastaje zbog emocionalne lišenosti i stresa. Osobe sa autizmom su osjećajne, žele komunikaciju, mogu da se obrazuju i da rade.

Postoji mnogo programa za pomoć i rad sa osobama sa autizmom ali nijedan nije podjednako dobar i dovoljan za svakoga. Zbog toga u kreiranju individualnih programa moraju da učestvuju svi neposredno zainteresovani: osobe sa autizmom koliko god je to moguće, roditelji, članovi porodice, medicinsko osoblje, terapeuti i angažovani stručnjaci.

Rana dijagnostika, tretman i uključivanje u obrazovni proces su ključni za djecu sa autizmom. Tako im se može pomoći da razvijaju svoje socijalne i komunikativne vještine, postanu samostalniji i vode ispunjeniji i produktivniji život.

Nakon detaljne rasprave o autizmu, od strane članova Odbora za zdravstvo rad i socijalno staranje poslanica Zorice Kovačević i Branke Tanasijević i poslanika Andrije Popović, Janka Vučinića i Gorana Tuponje kao i lica koja su prisustvovala sjednici, a koja su uključena u rad sa osobama sa autizmom, došlo se do sljedećih **zaključaka**:

1. Odbor zadužuje Ministarstvo zdravlja, Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstvo prosvjete da otvore prostor za obuku i školovanje kadrova koji će se baviti osobama sa autizmom;

2. Odbor preporučuje Ministarstvu rada i socijalnog staranja i Ministarstvu prosvjete da se rad dnevnih centara, u kojima borave osobe sa autizmom obavlja u dvije smjene i da granica starosti do 27 godina ne bude limitirajući faktor za smještaj tih lica u dnevnim centrima.

3. Odbor zadužuje Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Ministarstvo prosvjete da urade Registar koji će da sadrži broj i klasifikaciju osoba sa autizmom kao i lica sa drugim smetnjama, kako bi se uradila Nacionalna strategija za ove osobe.

4. Odbor zadužuje Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Ministarstvo prosvjete da se formira Nacionalni centar za osobe sa autizmom;

5. Odbor preporučuje Ministarstvu zdravlja da obezbijedi uslove za liječenje osoba sa autizmom.

Zaključci sa sjednice Odbora su dostavljeni Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu prosvjete i Ministarstvu rada i socijalnog staranja, u cilju preduzimanja mjera i radnji, kako bi se pomoglo licima sa autizmom i njihovim roditeljima.

U znak podrške Svjetskom danu autizma, članovi i stručna služba Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje, prisustvovali su obilježavanju Svjetskog dana autizma na Trgu Republike u Podgorici.

Sjednica je završena u 10 sati i 45 minuta.

Br.00-63-12/

Podgorica, 7. oktobar 2014. godine

Sekretar Odbora
Momir Joksimović

Predsjednik Odbora
Zoran Jelić